

© Johan Månsson

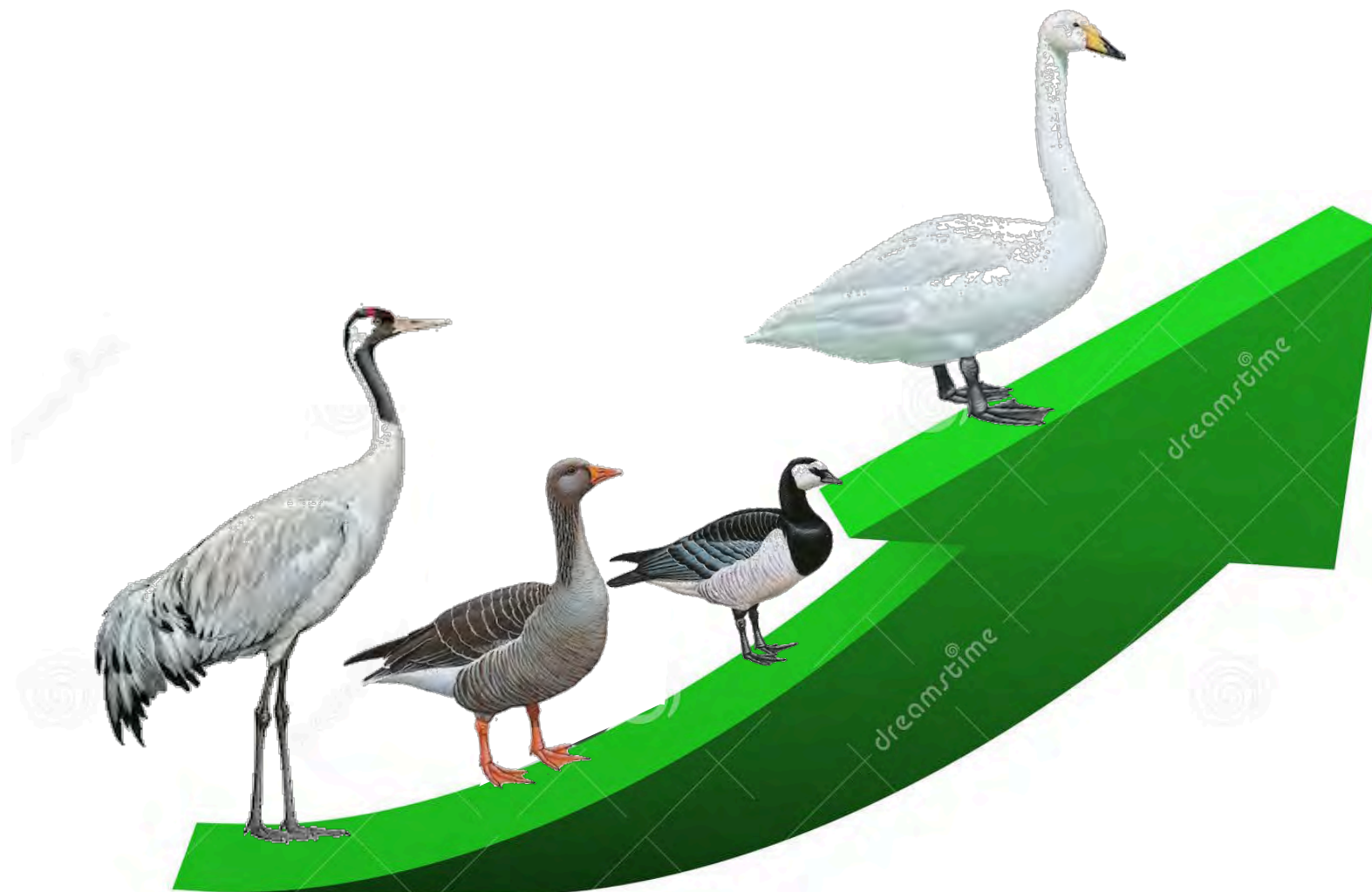
Riktlinjer – skador, skrämnel, populationsstatus & skydds jakt

Johan Månsson

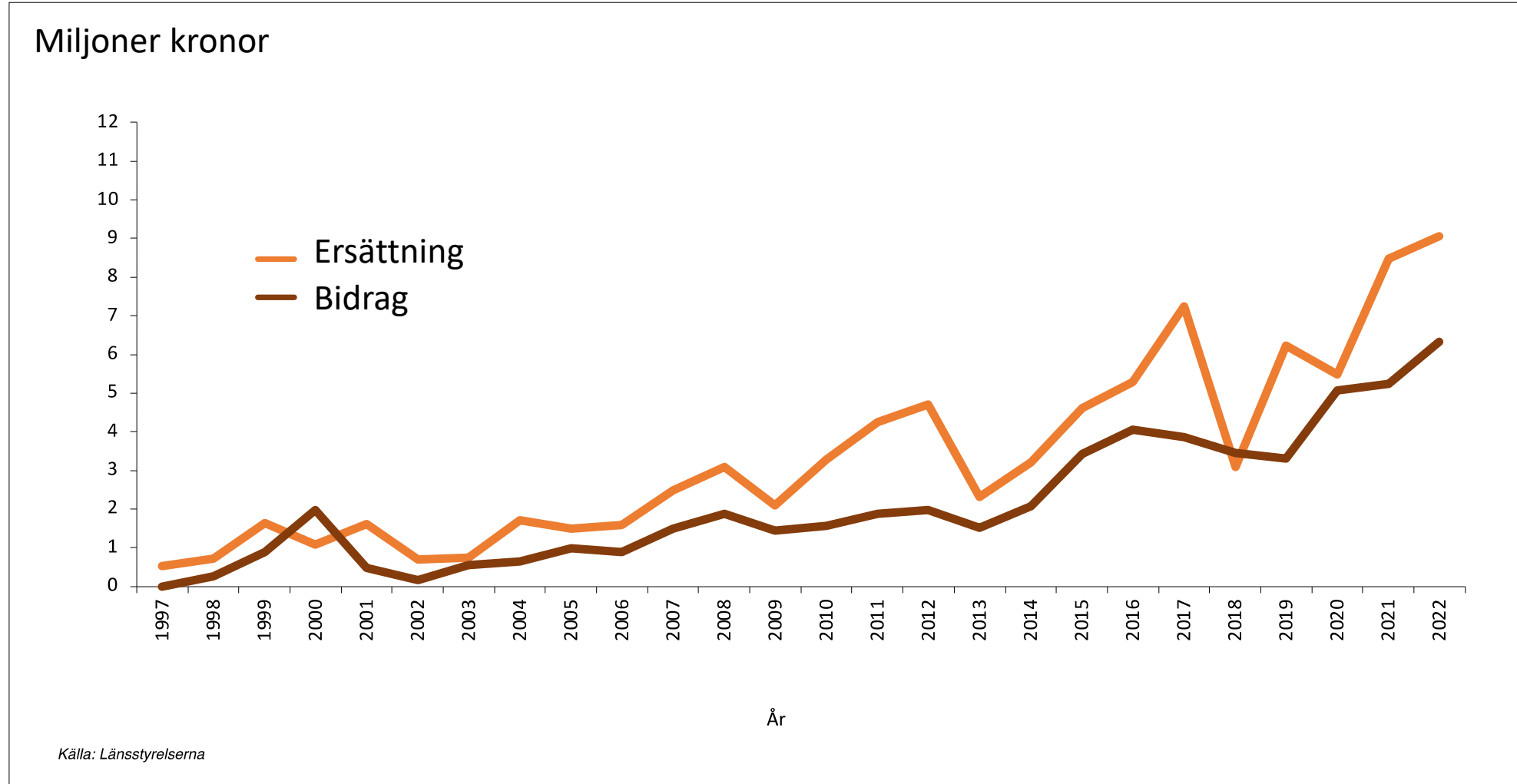

VILTSCADECENTER

Flera populationer har fortsatt att gå bra

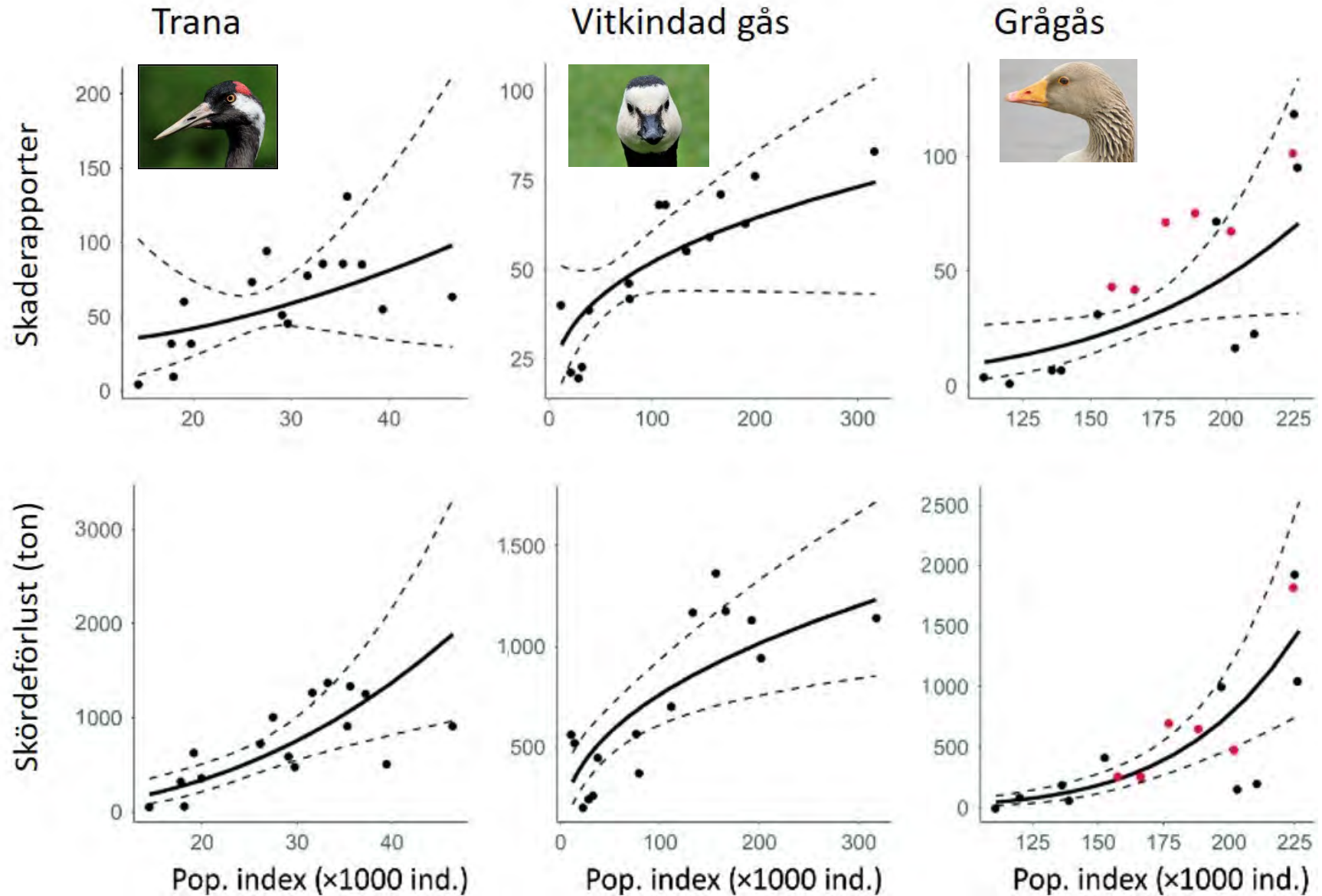

Skadeersättning och bidrag

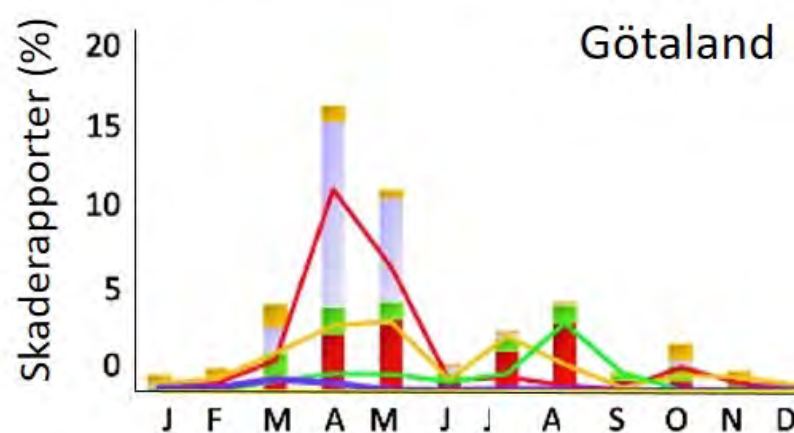
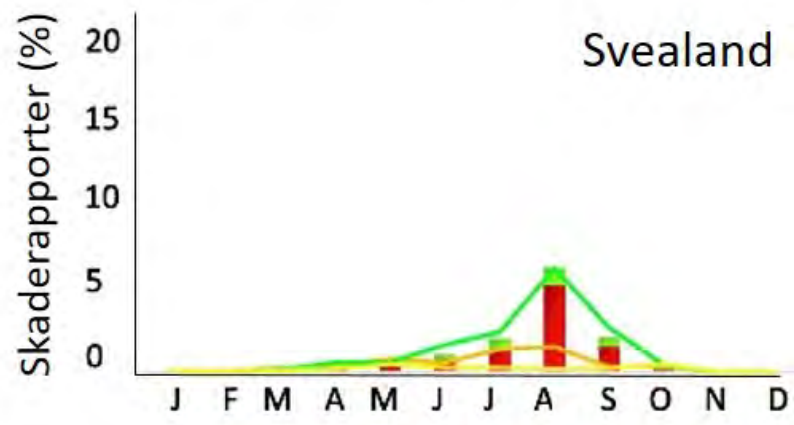
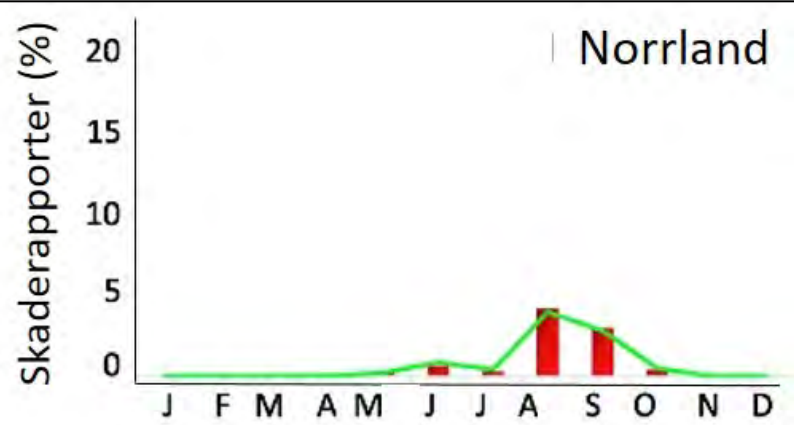

Samband mellan antalet fåglar och skador över lång tid (2000-2015)

- men inte år från år

Rapporterade skador

Läsa mer?

 **VILT&TAMT
FAKTA**
FAKTABLAD FRÅN SLU VILT&SKADECENTER • 1/2020 • ISBN: 978-91-985247-7-2

Samband mellan förekomst av stora betande fåglar och skador på gröda

Foto: Johan Månsson

- Antalet gäss, sångsvanar och tranor i Sverige och övriga Europa har ökat de senaste årtiondena.
- Fåglarna väljer gärna att beta på fält med växande grödor och kan därmed orsaka skördeförluster.
- I den här studien undersökte vi hur sambandet mellan antalet fåglar och skadenivåer ser ut över tid i Sverige.
- Skadorna ökar med antalet fåglar, men även andra faktorer (till exempel väder) påverkar skadegraden. Därför är det mycket svårt att förutse hur stora skadorna kommer att bli från år till år, även om man har kunskap om antalet fåglar.
- En reducering av antalet fåglar kan vara ett sätt att minska skadorna på lång sikt, men man kan inte förvänta sig en direkt respons.

Författare: Teresa Montras-Janer, Jonas Knappe, Lovisa Nilsson, Ingunn Tombre, Tomas Pärt, Anders Jamemo, Maria Levin, Johan Månsson.

Det här faktabladet baseras på artikeln "Rising national levels of crop damage by the abundance of large grazing birds: Implications for management" av Teresa Montras-Janer, Jonas Knappe, Marianne Stoessel, Lovisa Nilsson, Ingunn Tombre, Tomas Pärt och Johan Månsson. *Journal of Applied Ecology*, 2019. Studien har finansierats av Formas, Naturvärdepark och SLU.

 **VILT&TAMT
FAKTA**
FAKTABLAD FRÅN SLU VILT&SKADECENTER • 2/2020 • ISBN: 978-91-985247-8-9

Var och när uppstår skada på gröda av tranor, gäss och svanar?

Foto: Johan Månsson

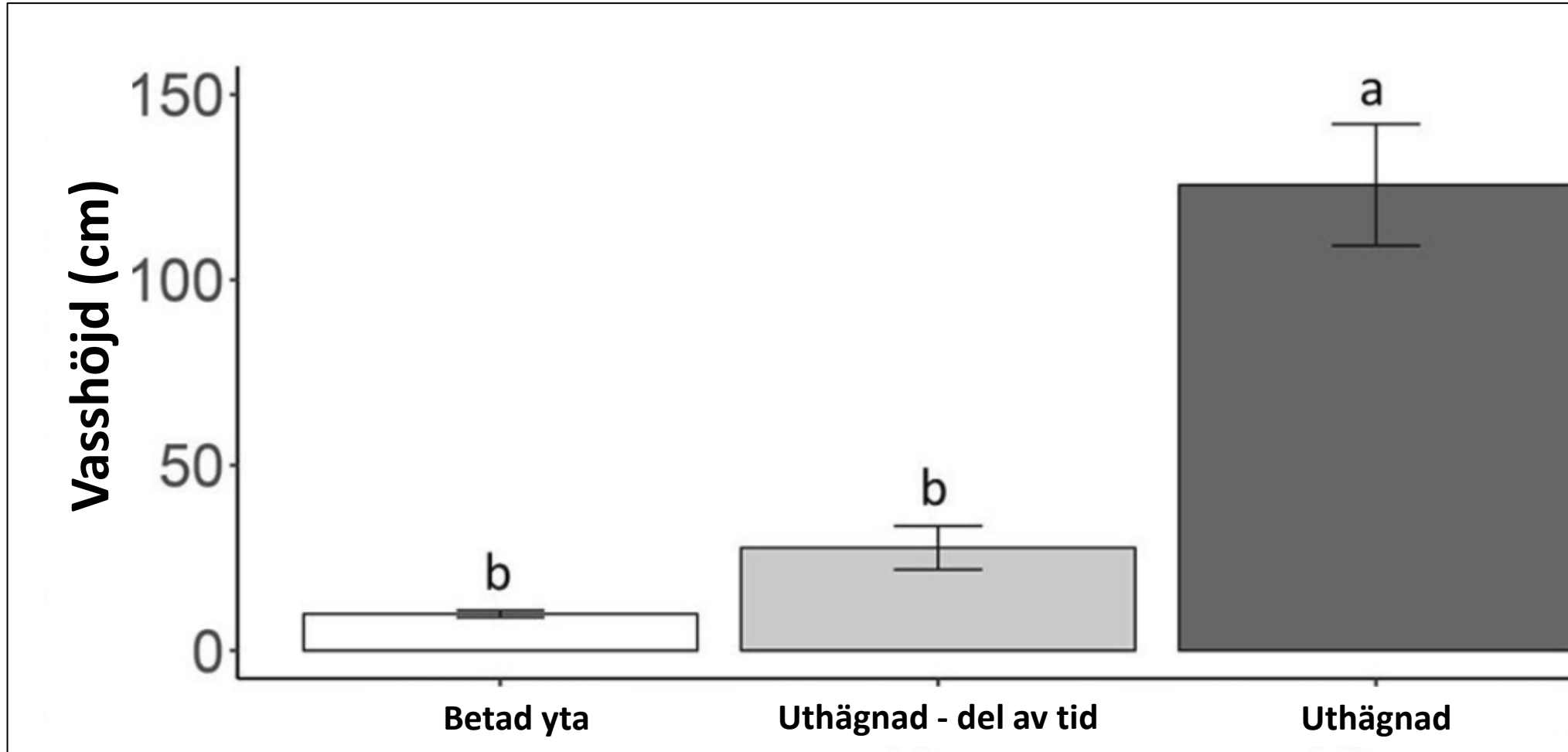
- Antalet gäss, sångsvanar och tranor i Sverige och övriga Europa har ökat de senaste årtiondena.
- Fåglarna väljer gärna att beta på fält med växande grödor och kan därmed orsaka skördeförluster.
- I den här studien har vi använt de skaderapporter som upprättas när lantbrukare anmäler skador av tranor, gäss och svanar till länsstyrelsen.
- Vi kunde urskilja sex olika regioner i Sverige med tydliga mönster för tidpunkt för skador, utsatta grödor samt skadegörande arter.
- Kom var den gröda som föredrogs mesta av alla fåglarna.
- Trana, vitkindad gås och grågås stod för majoriteten av skadorna.
- Denna kunskap kan användas för att avgränsa regioner med liknande skademönster och anpassa motåtgärder efter specifika förhållanden.

Författare: Teresa Montras-Janer, Jonas Knappe, Marianne Stoessel, Lovisa Nilsson, Ingunn Tombre, Tomas Pärt, Anders Jamemo, Maria Levin och Johan Månsson.

Det här faktabladet baseras på artikeln "Spatio-temporal patterns of crop damage caused by geese, swans and cranes—Implications for crop damage prevention" av Teresa Montras-Janer, Jonas Knappe, Marianne Stoessel, Lovisa Nilsson, Ingunn Tombre, Tomas Pärt och Johan Månsson. *Agriculture, Ecosystems and Environment* 200 (2020). Studien har finansierats av Formas, Naturvärdepark och SLU.

Påverkan ekosystem och andra arter

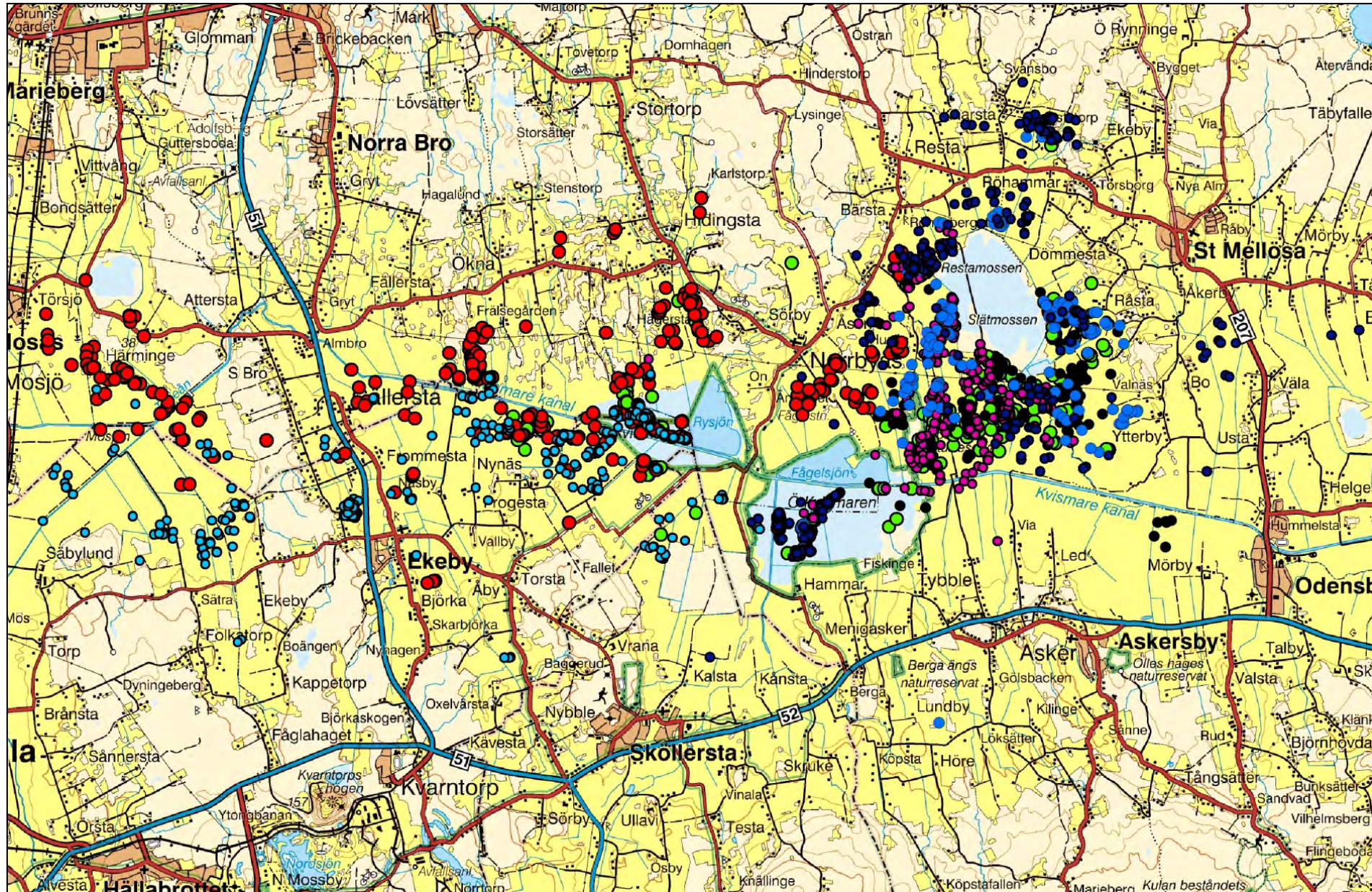

Bakker et al 2018

Predation – påverkan andra arter

För små reservat skapar problem för grannarna - naturvårdskonflikter

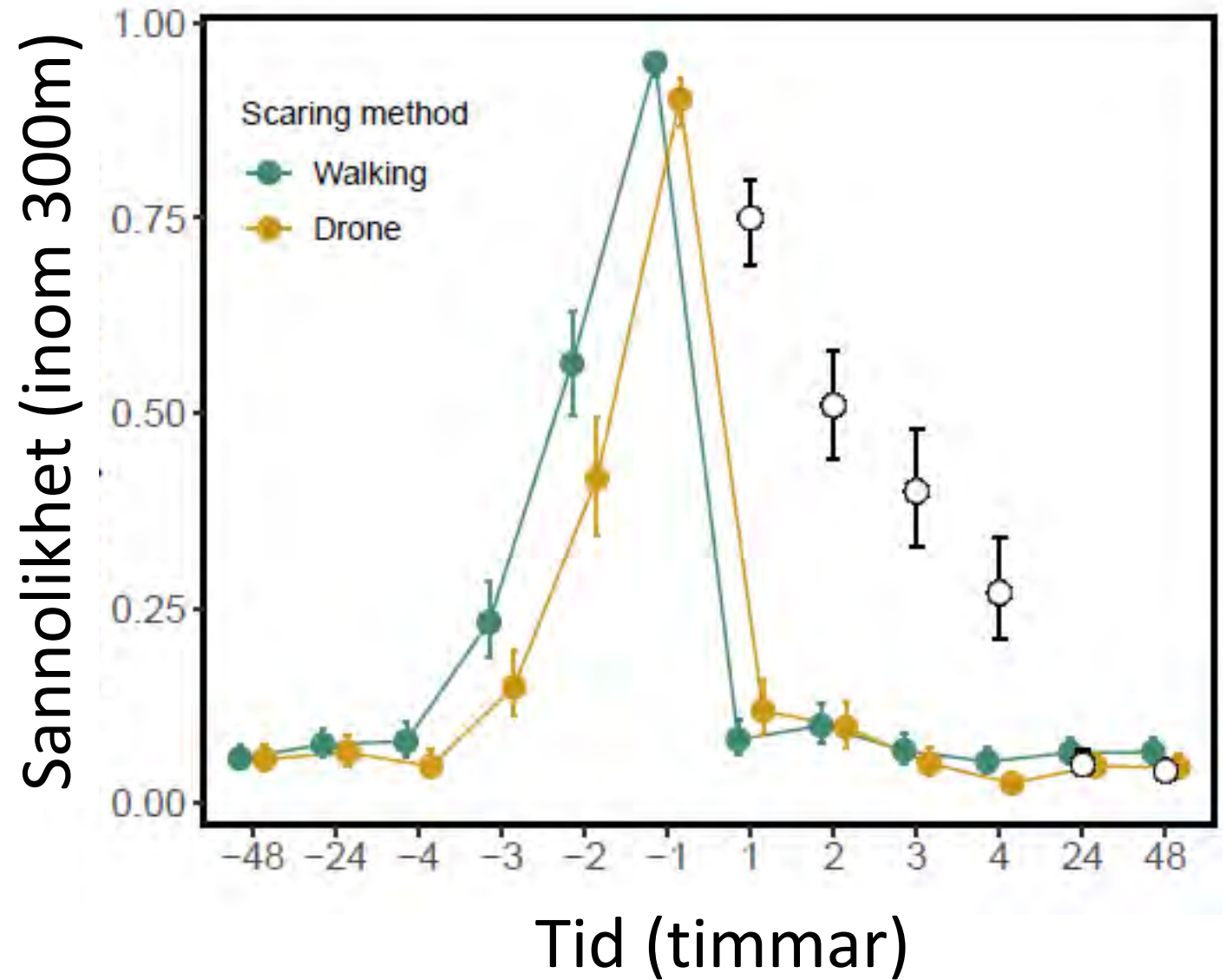
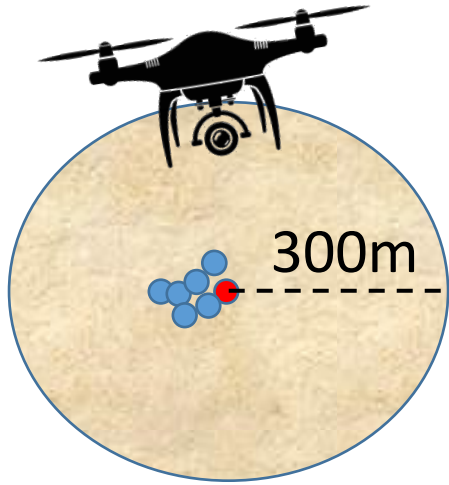

Drönare och laser???

Drönare vs. gående person

Återvänder gässen?

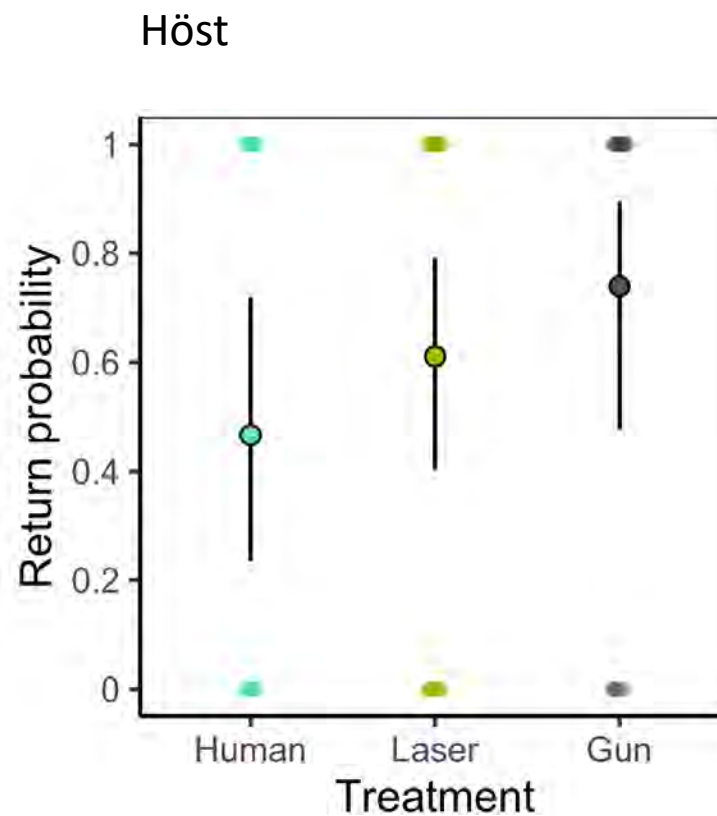
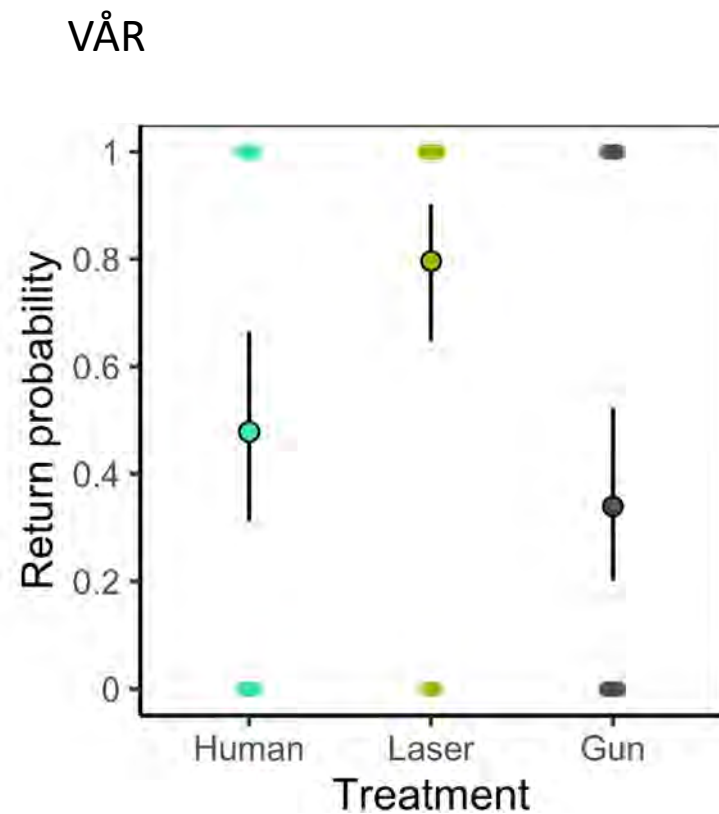

Laser

- Inte så väl använd i Sverige
- Två studier på vitkindad (& prutgås) gås från Danmark och Finland
- De lasrar som testats kräver tillstånd (olika klasser)

Laser, knallskott och gående person

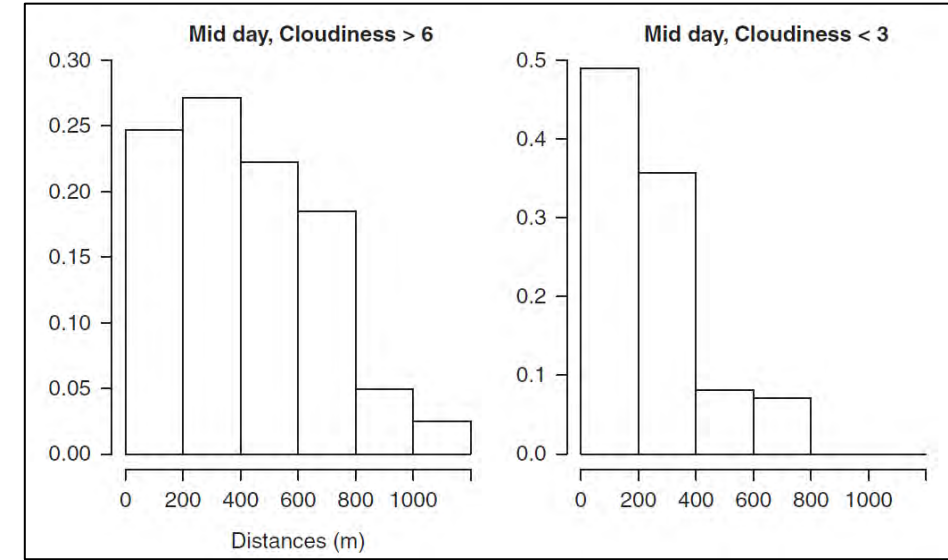
- vitkindad gås i Finland

Laser

-vitkindad och prutgås i Danmark

- Experimentfält 111ha
- Antalet skrämningar per dag mellan 0 och 71 (i medel 22 skrämningar per dag)

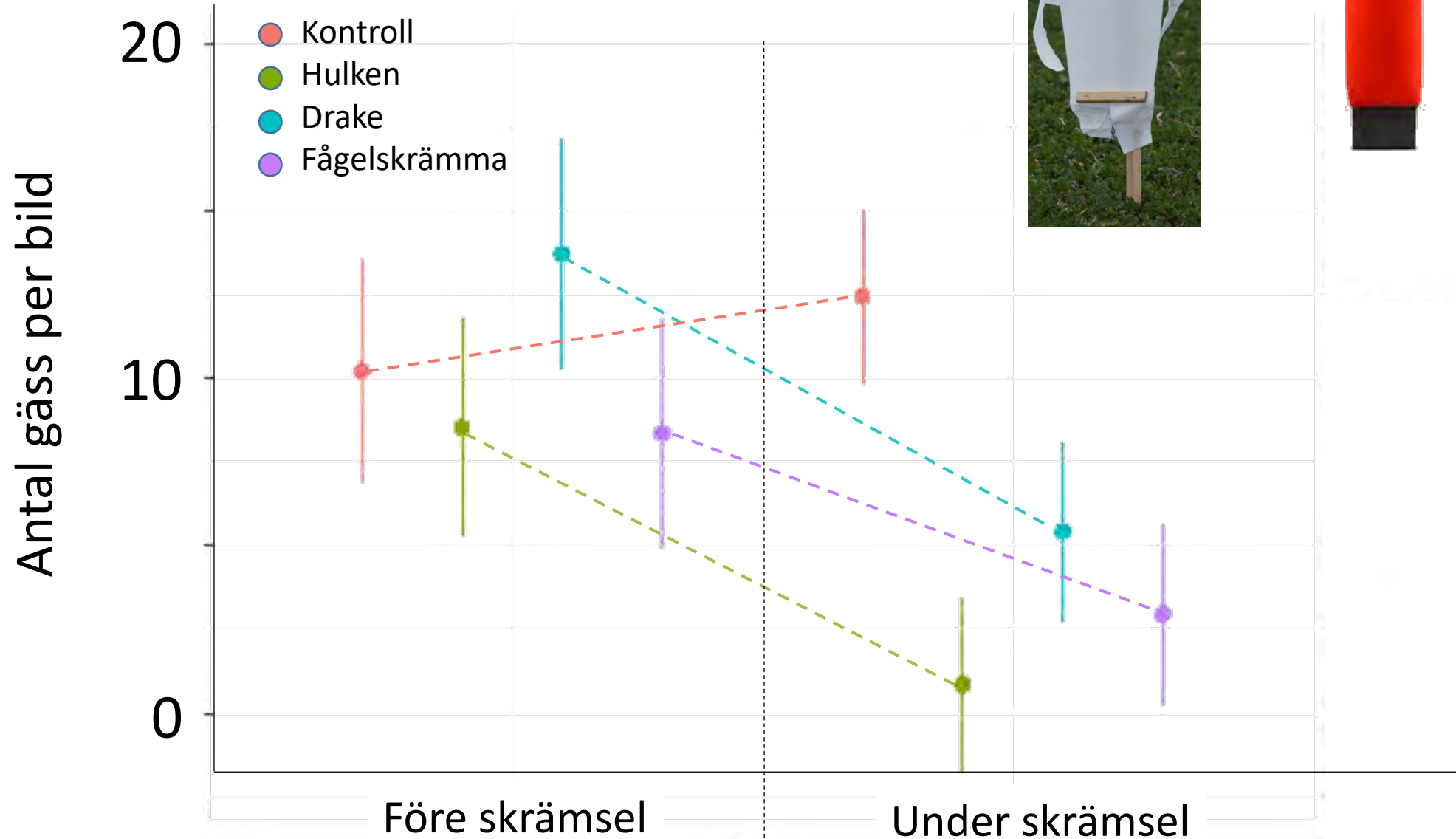
Solsken (0) till heltäckande molnighet (8)

- Väderberoende
- På fälten där man skrämde var gräset i medel 3,3cm högre än på kontrollfälten
- Metoden inte kostnadseffektiv – tiden för att skrämma lika dyr som vinsten av högre skörd

Slutsats

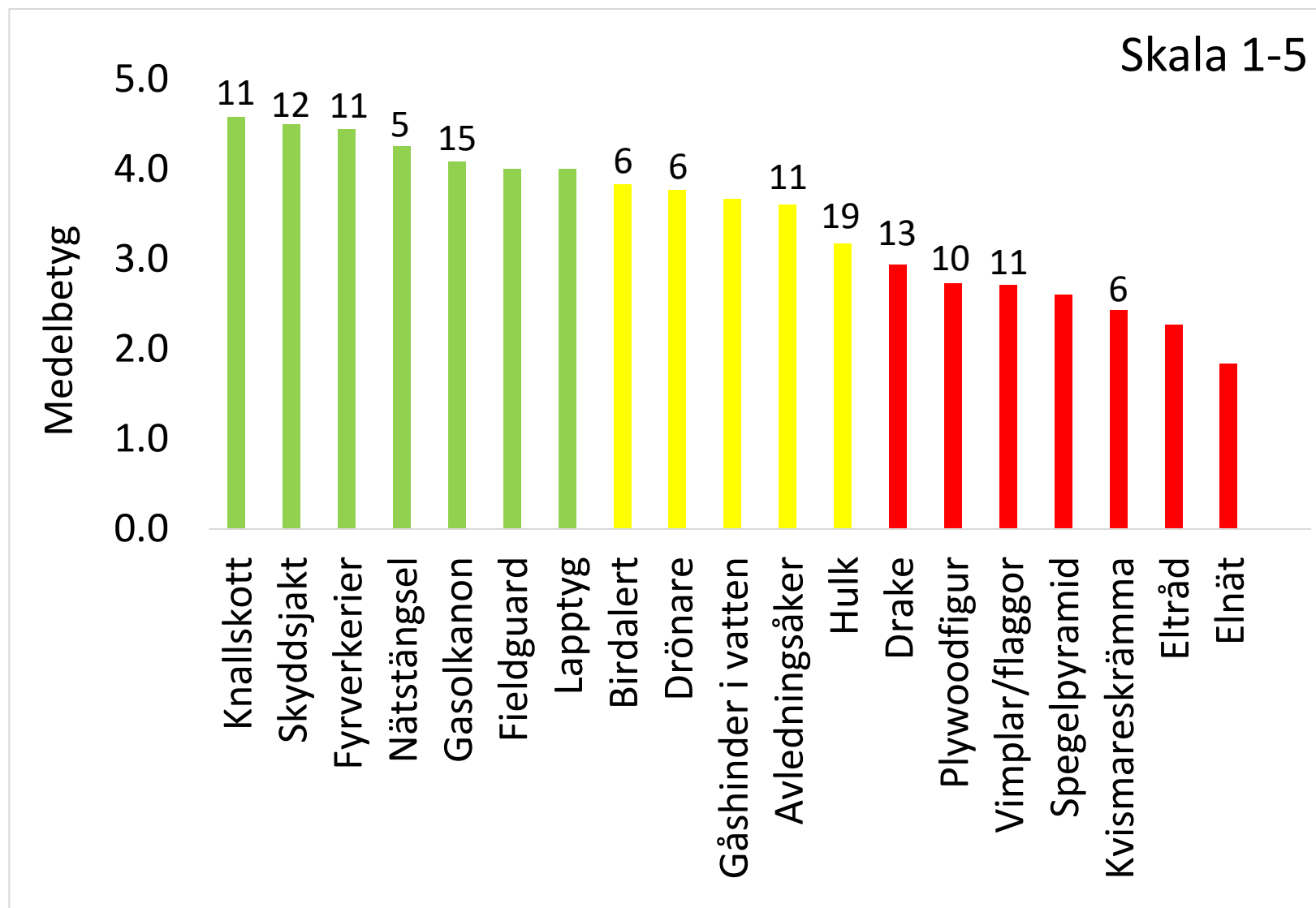
- Inget som talar för att laser och drönare skulle vara effektivare än någon annan testad skrämmsel
- Väderberoende —
- Kan komma åt fåglar långt bort och på känslig gröda +

Tre vanliga skrämmor

Skrämselekskonsulternas bedömning av effektivitet

- endast gås

Ny matris - skrämselkonsulenternas bedömning av effektivitet

Åtgärd (bokstavsordning)	Uppskattad effekt			Kostnads- effektivitet			Varaktighet (min - max antal dagar)		
	Gås	Svan	Trana	Gås	Svan	Trana	Gås	Svan	Trana
Avledande utfodring	-	-	4,2	-	-	4,0	-	-	-
Avledningsåker	3,6	-	3,7	3,3	-	3,4	-	-	-
BirdAlert	3,8	3,3	3,8	4,1	3,5	3,5	<1 - 14	<1 - 14	<1 - 14
Drake	2,9	2,4	2,9	2,9	3,1	3,1	<1 - 10	0 - 10	<1 - 10
Drönare	3,8	3,0	3,0	2,3	2,3	2,3	<1 - 3	<1 - 2	0 - 3
Elnät	1,8	1,0	4,0	1,1	3,0	3,0	<1 - 7	-	30
Eltråd	2,3	3,0	3,8	3,6	3,3	3,3	3 - 7	<1 - 30	<1 - 30
Fieldguard	4,0	3,5	4,3	3,0	3,3	3,3	<1 - 7	7 - 7	5 - 30
Fyrverkerier	4,4	4,2	4,6	3,7	3,8	3,8	<1 - 14	<1 - 14	<1 - 14
Gasolkanon	4,1	3,4	4,3	3,9	4,0	4,0	<1 - 30	<1 - 30	<1 - 30
Gåshinder i vatten	3,7	-	-	3,5	-	-	5-14.	-	-
Hulk	3,2	3,1	3,6	3,0	3,5	3,5	<1 - 14	<1 - 30	<1 - 30
Knallskott	4,6	4,4	4,5	3,4	3,2	3,2	<1 - 14	<1 - 14	<1 - 14
Kvismareskrämma	2,4	3,2	2,7	2,3	2,4	2,4	<1 - 3	0 - 14	0 - 14
Lapptyg	4,0	3,7	4,5	3,8	3,8	3,8	3 - 7	3 - 7	3 - 30
Nätstängsel	4,3	-	5,0	3,5	-	-	**	-	-
Plywoodfigur	2,7	2,1	2,5	3,4	3,0	3,0	<1 - 7	<1 - 7	<1 - 7
Skyddsjakt	4,5	4,3	4,3	4,0	3,6	3,6	<1 - 30	<1 - 30	1 - 30
Spegelpyramid	2,6	1,6	3,5	3,1	3,4	3,4	<1 - 21	0 - 21	0 - 21
Vimplar/flaggor	2,7	2,4	2,7	3,0	3,1	3,1	<1 - 30	<1 - 30	<1 - 30

** Under ruggnings- och häckningsperiod; så länge de vuxna gässen och ungarna inte är flygga.

Medelbetyg

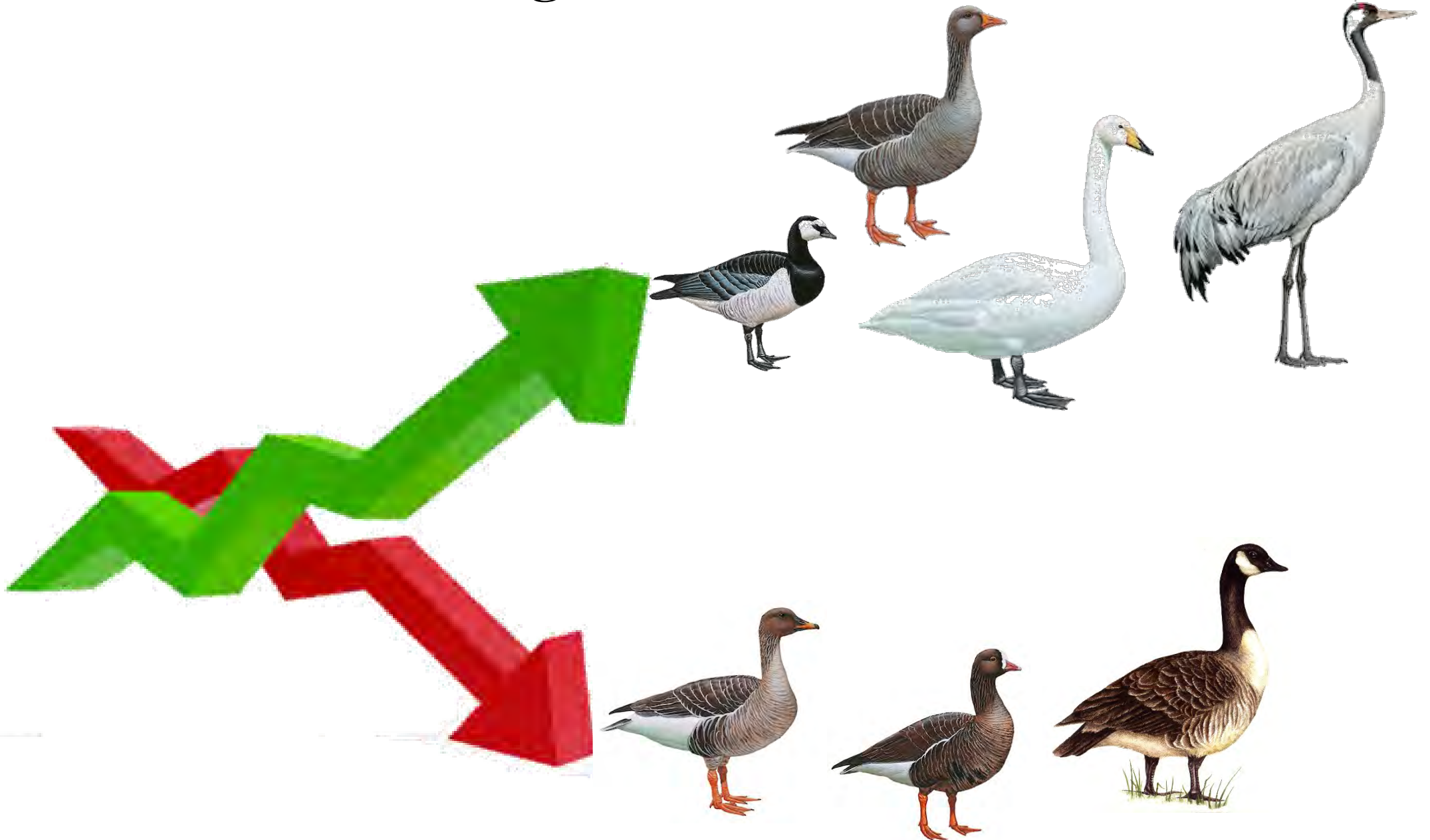
1 - 2

3 - 4

4 - 5

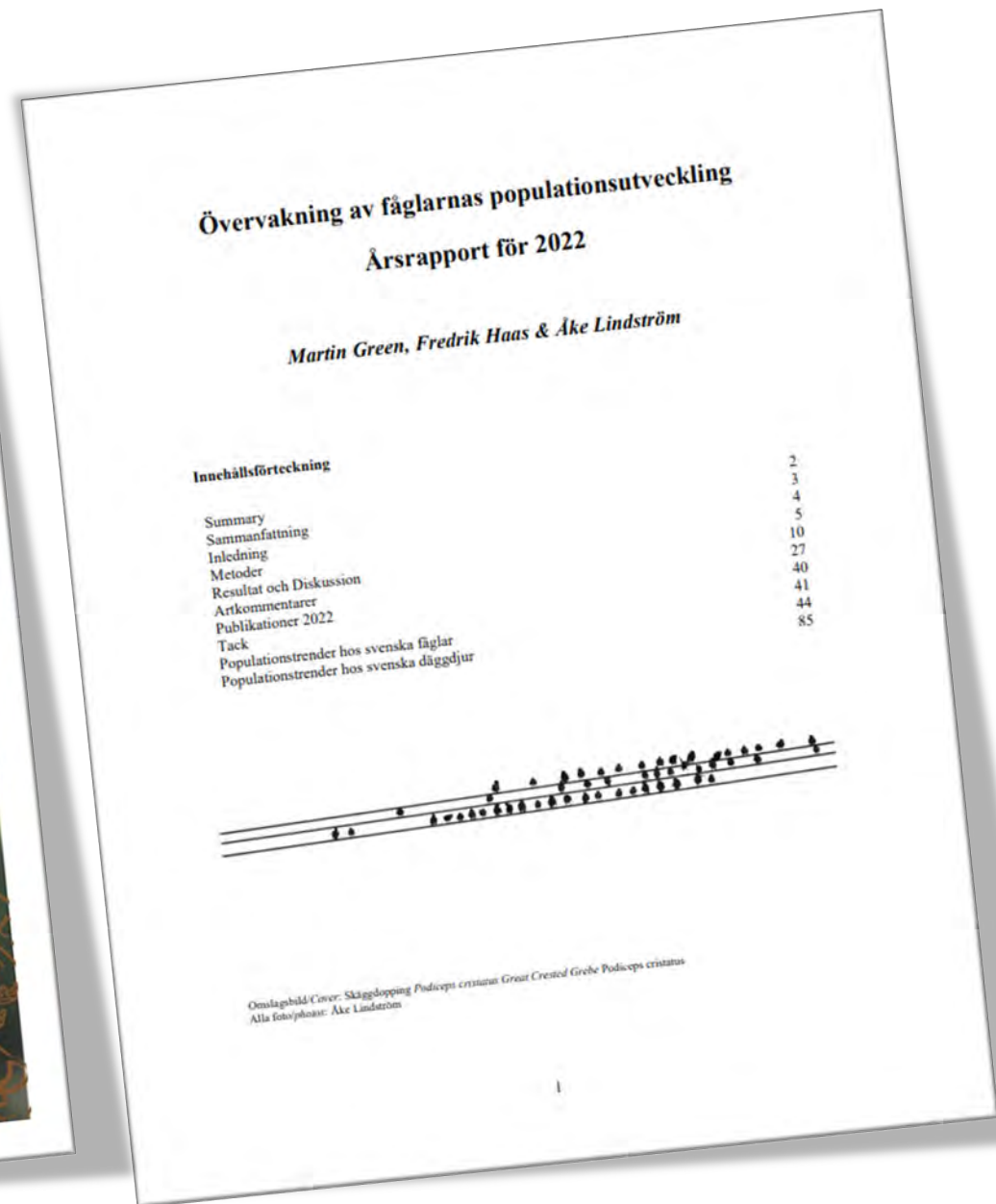
Inga

Populationsutveckling & status

Populationsövervakning

Green, Haas & Lindström
2020 & 2023
Lunds Universitet

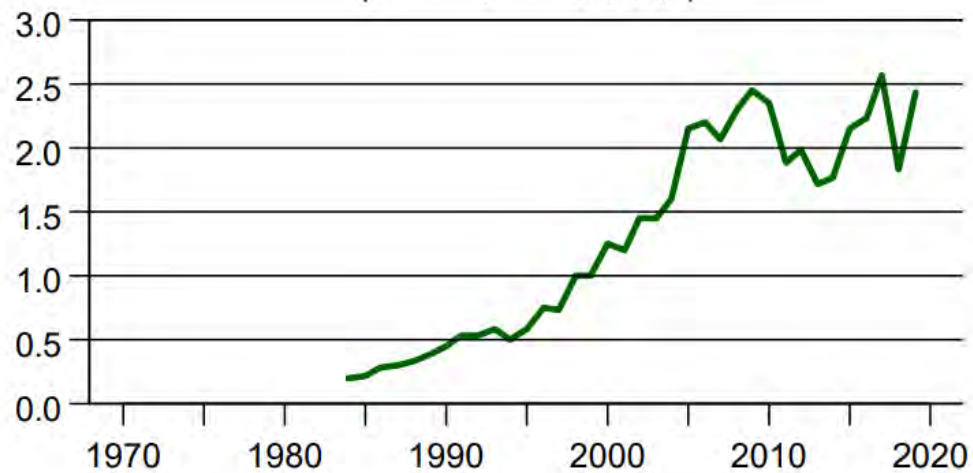
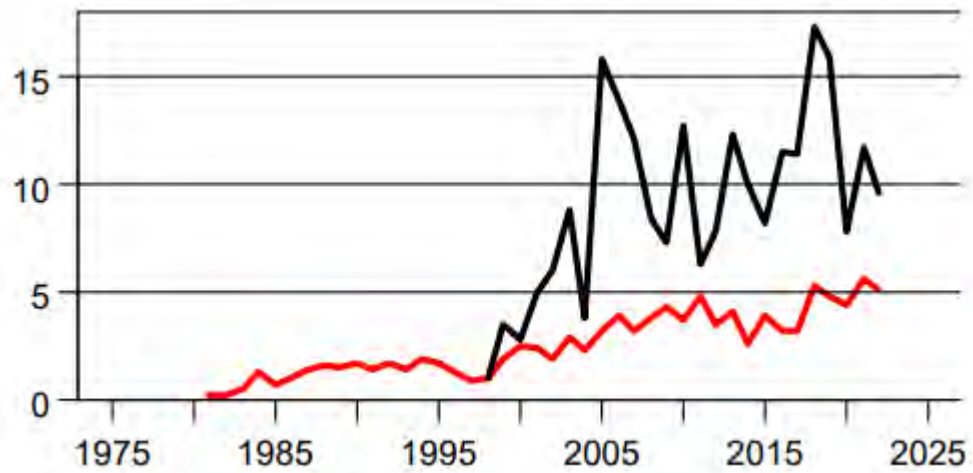
Övervakning av fåglarnas populationsutveckling Årsrapport för 2022

Martin Green, Fredrik Haas & Åke Lindström

Innehållsförteckning	2
Summary	3
Sammanfattning	4
Inledning	5
Metoder	10
Resultat och Diskussion	27
Artkommentarer	40
Publikationer 2022	41
Tack	44
Populationstrender hos svenska fåglar	85
Populationstrender hos svenska däggdjur	

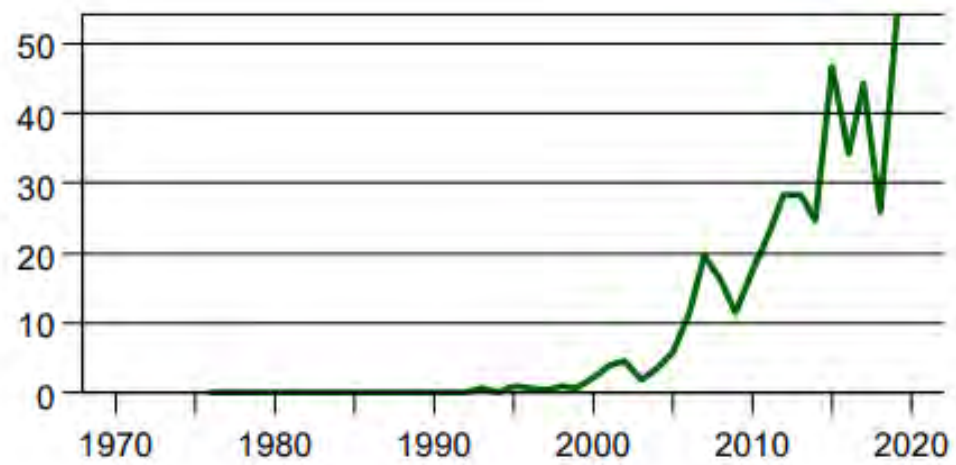
Omslagsbild/Cover: Skäggdopping Podiceps cristatus Great Crested Grebe Podiceps cristatus
Alla foto/phot: Åke Lindström

Grågås

- Sommarpunktrutter
- Standardrutter
- Höstinventering

Vitkindad gås

— Höstinventering

Troliga och säkra häckningar - vitkindad gås

2000

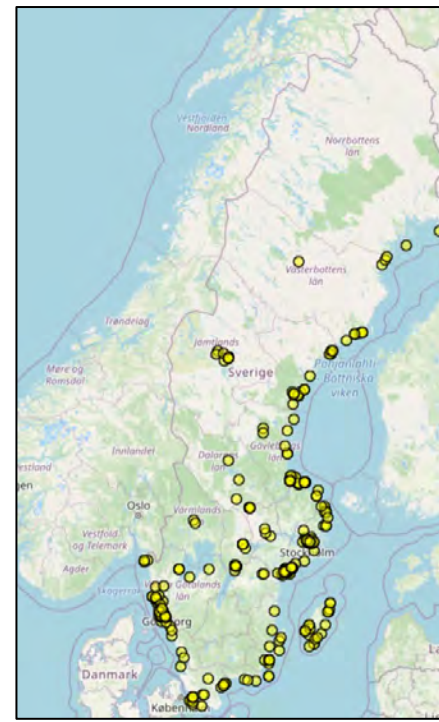
2005

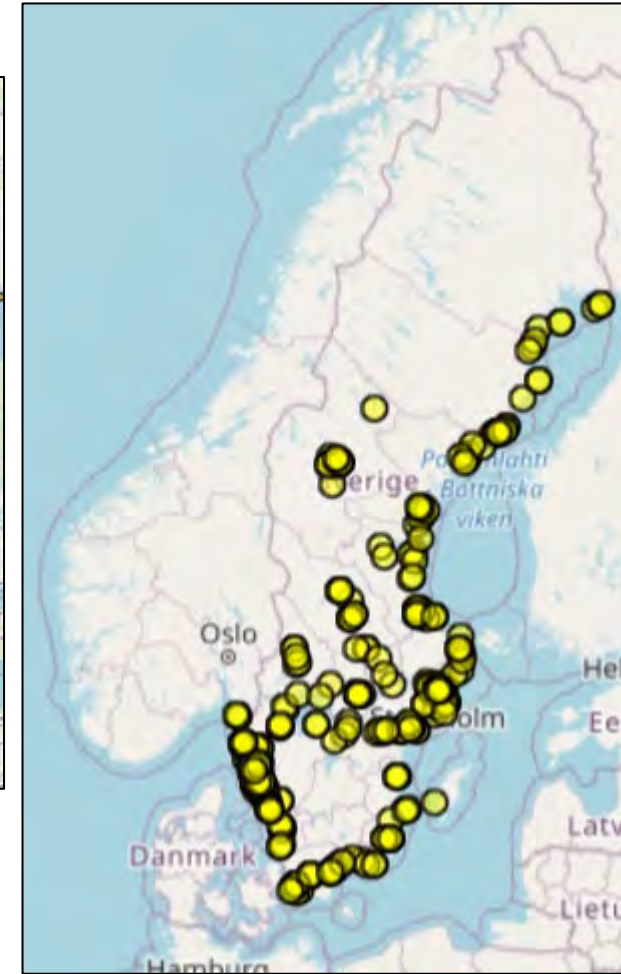
2010

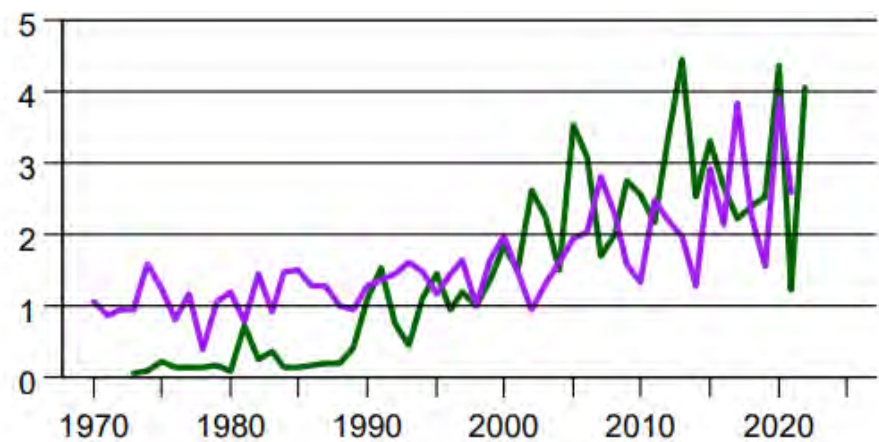
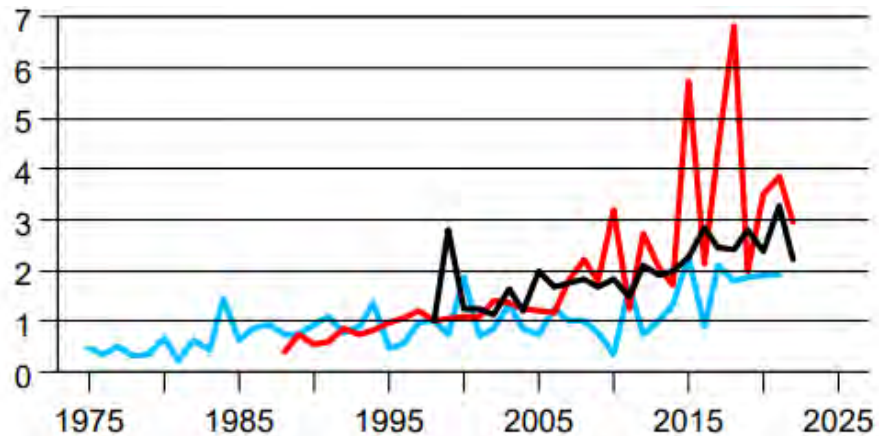
2015

2020

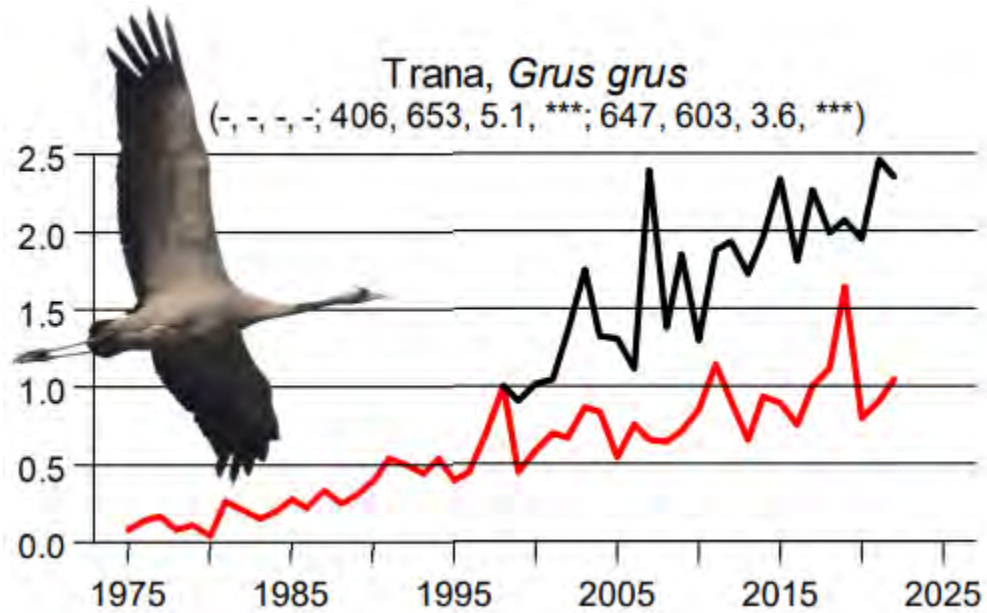

Sångsvan

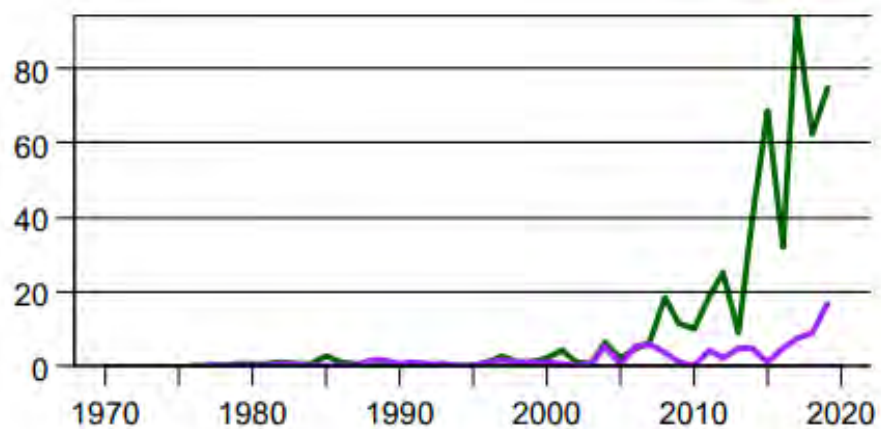
- █ Sommarpunktrutter
- █ Standardrutter
- █ Vinterpunktrutter
- █ Höstinventering (gäss & sångsvan)
- █ Vinterinventering (sjöfågel)

Trana

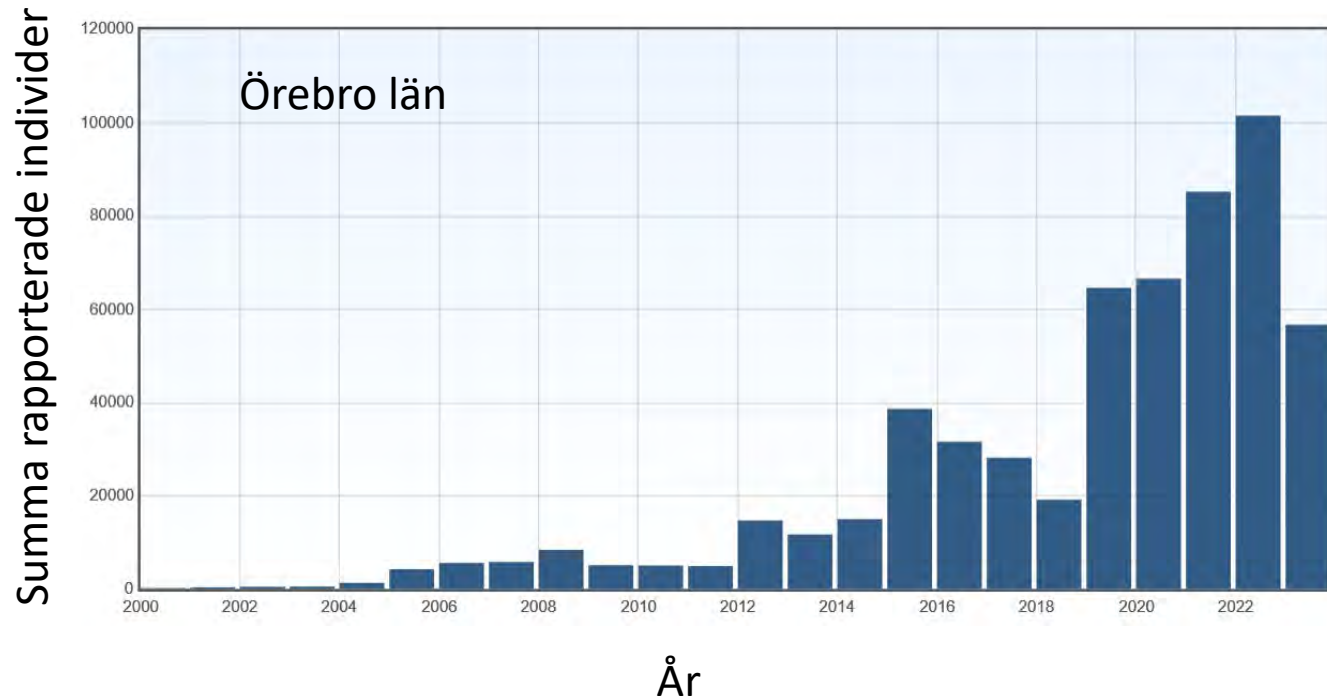
- Sommarpunktrutter
- Standardrutter

Spetsbergsgås

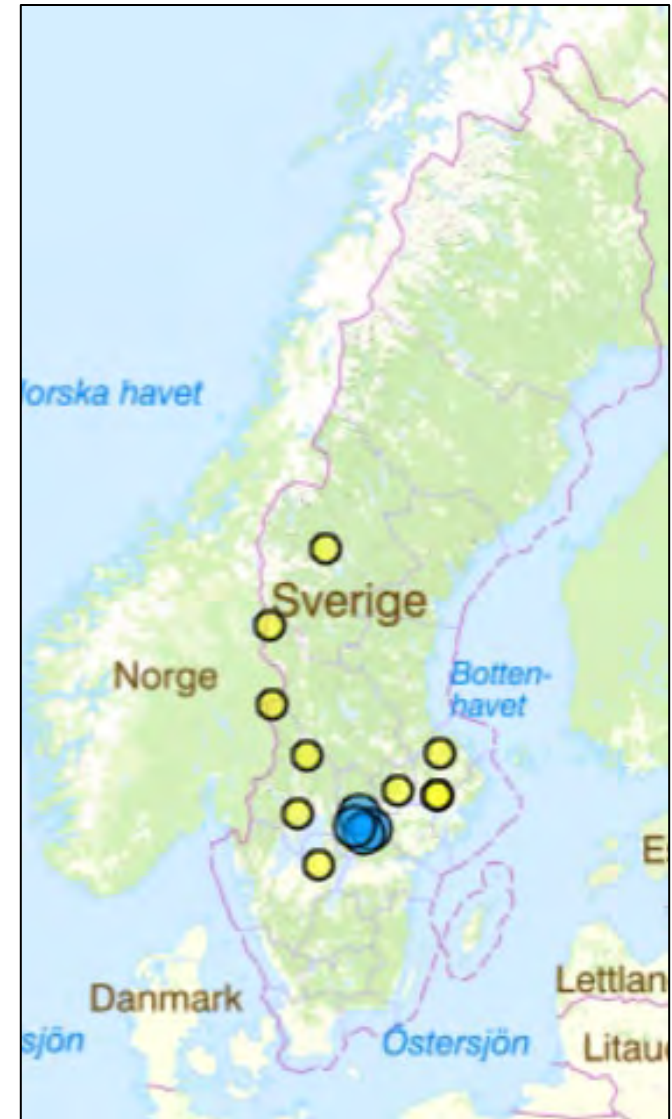

- Höstinventering (gäss & sångsvan)
- Vinterinventering (sjöfågel)

Spetsbergsgås

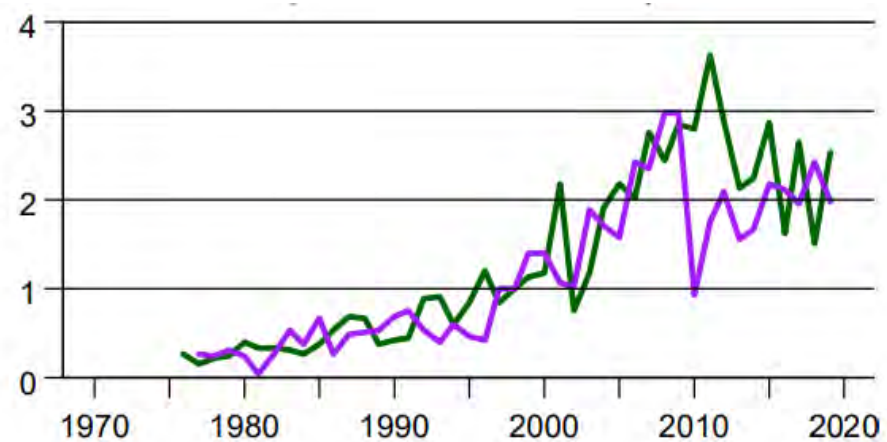
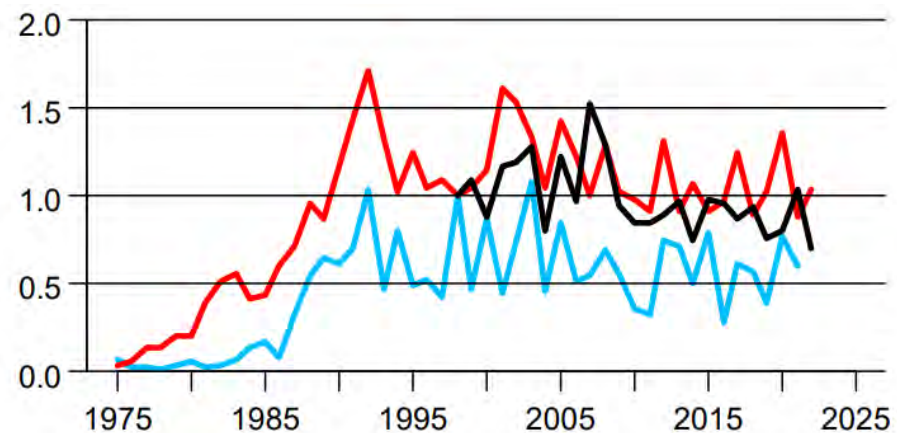

Största rapporterade flocken 3650 ex. (nov 2022)

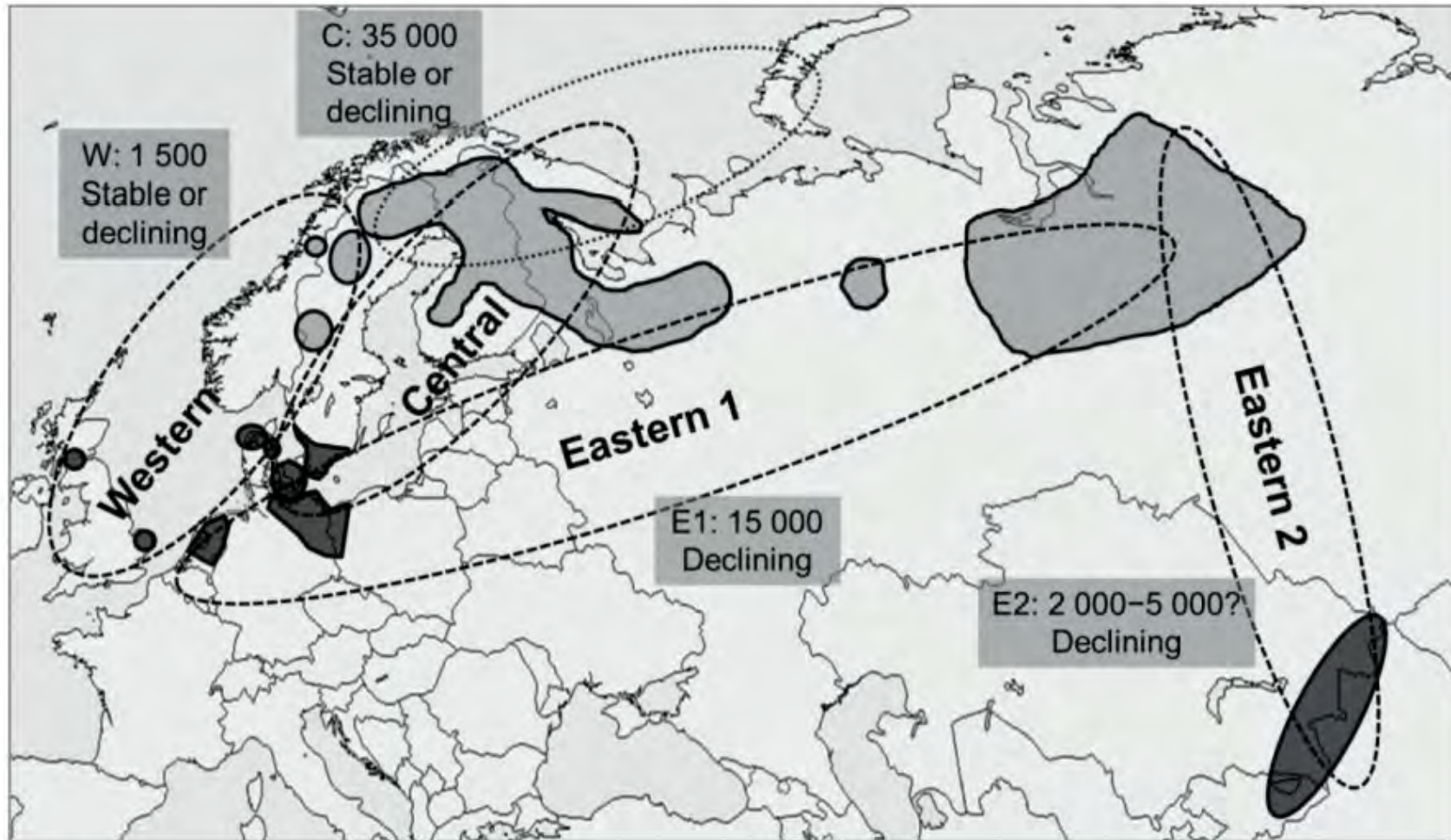
Artportalen 17 okt 2023

Kanadagås

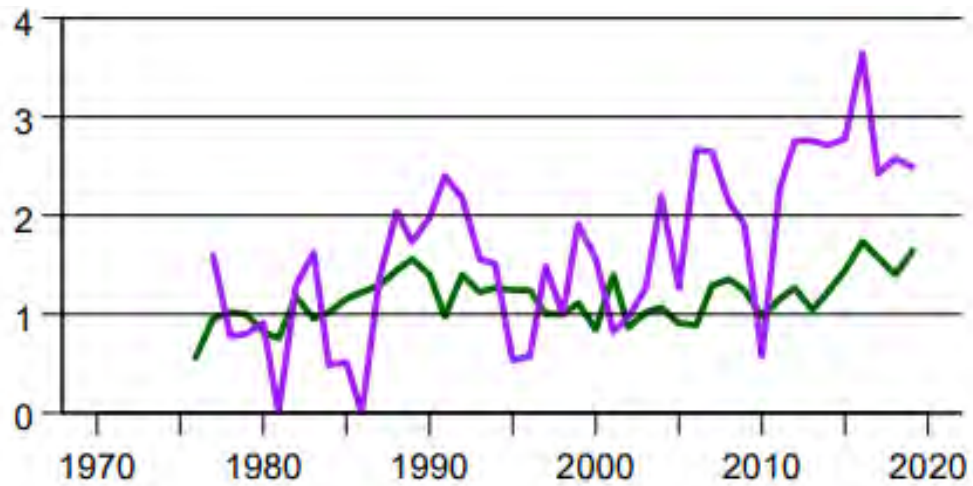
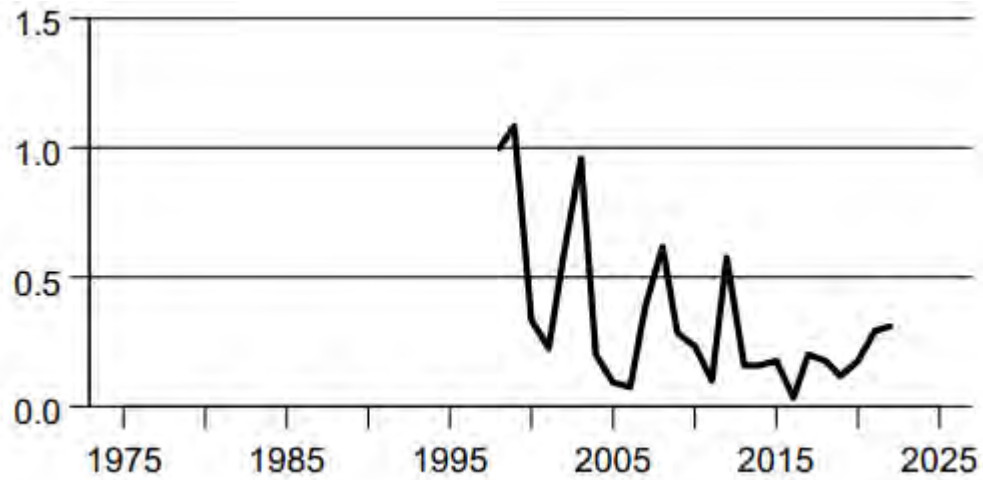
- Sommarpunktrutter**
- Standardrutter**
- Vinterpunktrutter**
- Höstinventering (gäss & sångsvan)**
- Vinterinventering (sjöfågel)**

Sädgås – en minst sagt komplex historia

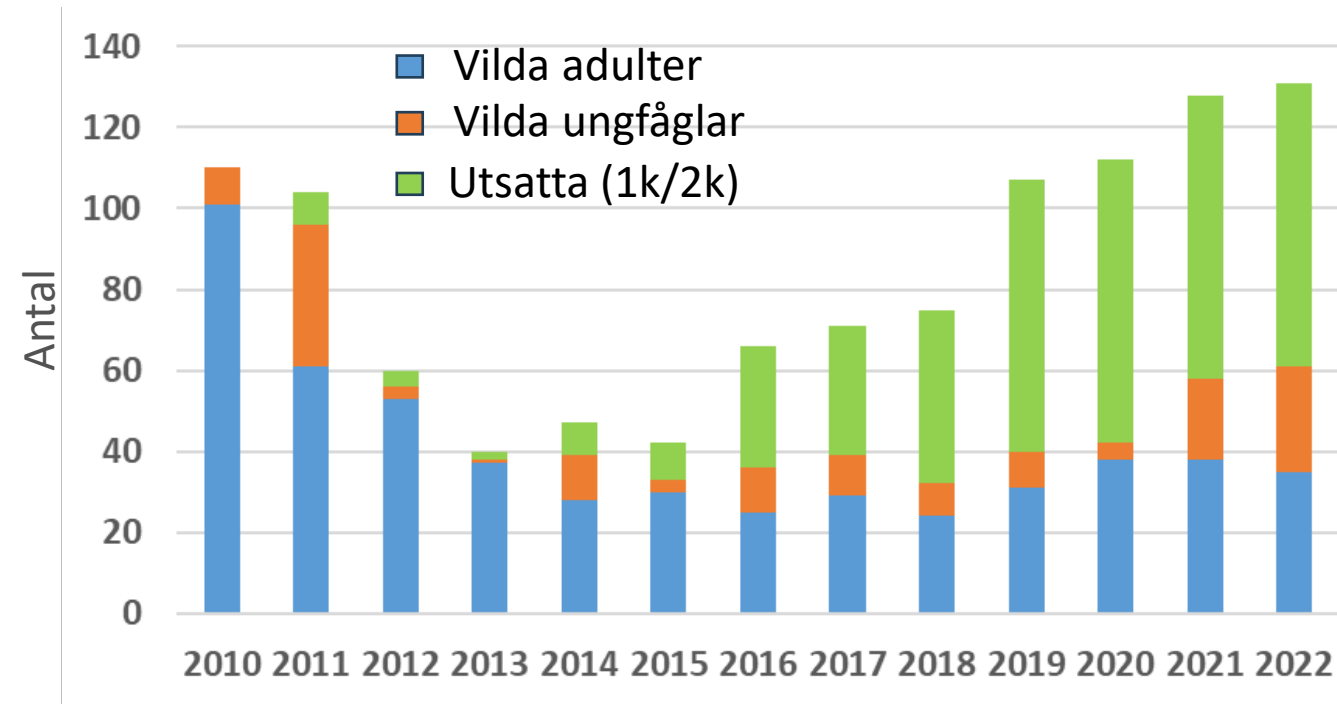
Marjakangas et al 2015

Sädgås

- Standarddrutter
- Höstinventering (gäss & sångsvan)
- Vinterinventering (sjöfågel)

Fjällgås

Sammanfattning - Svensk häckfågeltaxering

Gäss. *”Under häckningstid syns nu tämligen stabila bestånd för grågås, kanadagås och vitkindad gås i korttidsperspektivet. Sädgässen sticker ut med ett fortsatt negativt mönster under häckningstid.”*

Svanar. *”Att det går bra för våra svanar är ingen nyhet. Det går att beräkna 14 olika trender för de två svanarterna sammantaget. Av dessa är inte mindre än tio signifikant positiva, fem för varje art.”*

Trana. *”Lite olika signaler från de olika indexen över kort tid. Standardrutterna gav dock en ny toppnotering 2021 och oavsett detaljerna så fortsätter det att gå bra för tranan.”*

Skyddsstatus & Skydds jakt

Art	Bilaga i EUs fågeldirektiv	IUCN Rödlista	Trend	Rekommendation skydds jakt
Grågås 	2	Livskraftig	Ökande/stabil	Mindre restriktiv
Sädgås 	2	Sårbar / Livskraftig	Minskande/stabil	Mycket begränsad/mindre restriktiv
Fjällgås 	1	Akut hotad	Ökande mha utsättningar	FÖRVÄXLINGSRISK
Kanada 	2	Livskraftig	Minskande	Mindre restriktiv
Vitkindad 	1	Livskraftig	Ökande	Mindre restriktiv
Sångsvan 	1	Livskraftig	Ökande	Mindre restriktiv
Trana 	1	Livskraftig	Ökande	Mindre restriktiv